

Літэратура. 1. Ким, Ир Сен. О социалистической педагогике : сборник / Ким Ир Сен. - Пхеньян, 1981. - 412 с. Ким Чен Ир. Избранные сочинения. Т. 15 / Ким, Чен Ир. - Пхеньян, 2011. - 518 с. 3. Ким, Чен Ын. Отчетный доклад Центрального комитета трудовой партии Кореи VII съезду партии Ким Чен Ын. - Пхеньян, 2016. - 128 с. 4. Девярых С. Ю. Очерк народного образования КНДР / С. Ю. Девярых. - Минск : РИВШ, 2015. - 119 с. 5. Ким, Хён Чжу. Воспитание детей разносторонне развитыми // Корея сегодня. - 2019. - № 6. - С. 10 - 11. 6. Очерк Корейской истории. Кн. 3. - Пхеньян, 1996. - 396 с. 7. Ро, Мён Сим. Образование в Корею / Ро Мён Сим. - Пхеньян, 2016. - 80 с.

УДК 37.014.14

ДЗЕВЯТЫХ С. Ю., канд. псіхал. навук, дацэнт

УА «Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны», г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

АБАВЯЗКОВАЕ НАВУЧАННЕ ЯК ПРЫНЦЫП АРГАНІЗАЦЫІ АДУКАЦЫІ

Рэзюмэ. Абавязковае навучанне разглядаецца як прынцып арганізацыі адукацыі, які задае асноўныя кірункі сацыяльнай палітыкі ў гэтай сферы.

Ключавыя словы: адукацыя як сацыяльны інстытут, абавязковае навучанне, прынцыпы арганізацыі адукацыі, сацыяльная палітыка ў сферы адукацыі.

Увядзенне. Адукацыя як асобы сацыяльны інстытут існавала не заўсёды. Яго не было ў прымітыўным грамадстве, дзе авалоданне навыкамі і ведамі новымі пакаленнямі было непасрэдна ўключана ў сацыяльны і вытворчы працэсы. Вылучэнне асаблівага інстытута адукацыі адбываецца ў даіндустрыяльным грамадстве на аснове пашырэння і паглыблення грамадскага падзелу працы, развіцця саслоўнай няроўнасці і дзяржаўнай сістэмы з мэтай забеспячэння спецыяльнай падрыхтоўкі прадстаўнікоў прывілеяваных слаёў грамадства. Разам з тым асноўная маса людзей засвойвала тады неабходныя веды і каштоўнасці ў сям'і і ў працэсе вытворчага навучання.

Даіндустрыяльнае грамадства здольна існаваць і без школьнай адукацыі. Школа, у якасці інструмента, які забяспечвае перадачу тыпавых ведаў, будзе запатрабавана толькі ў індустрыяльным грамадстве, а сапраўдная адукацыйная рэвалюцыя адбудзецца толькі пасля Вялікай Французскай рэвалюцыі, калі ў перадавых краінах засноўваецца асаблівы сацыяльны інстытут адукацыі, і яно перастае быць элітарным і набывае масавы характар.]

У сярэдзіне XVIII - у пачатку XIX ст. у краінах Заходняй Еўропы адбываецца пераход ад ручной (рамеснай) працы да машынай (фабрычнай). Пачынаецца індустрыяльная эпоха. Такая вытворчасць патрабуе пісьменнага і дысцыплінаванага работніка, падрыхтоўку якога павінна была забяспечыць школа і пэўная арганізацыя навучання ў ёй. У гэтыя гады адбываецца стварэнне і станаўленне масавай дзяржаўнай школы, адным з прынцыпаў арганізацыі якой становіцца абавязковае навучанне. У сувязі з гэтым узнікае пытанне, якая роля абавязковага навучання як прынцыпу арганізацыі адукацыі ў сучасных сацыякультурных умовах.

Матэрыялы і метады даследаванняў. Выкарыстоўваліся матэрыялы, якія раскрываюць гісторыю ўзнікнення і сутнасць абавязковага навучання; выкарыстоўваўся гісторыка-рэтраспектыўны метады.

Вынікі даследаванняў. Абавязковае навучанне - прынцып арганізацыі сістэмы адукацыі, які прадугледжвае заканадаўчае ўвядзенне абавязкі дзецям пэўнага ўзросту наведваць школу і атрымліваць адукацыю ўстаноўленага аб'ёму і зместу.

Абавязковае навучанне мае месца тады, калі закон, не абмяжоўваючыся прынцыповым устанаўленнем абавязку бацькоў выхоўваць дзяцей, вызначае найменшую норму адукацыі, якую павінны атрымаць дзеці ў вядомым узросце (большай часткай - паміж 6 і 14 гадамі). Так, яшчэ шведскі кароль Карл XI у 1686 г. забараніў непісьменным уступленне ў шлюб. У Даніі абавязковае навучанне ўведзена ў 1814 г., у Прусіі — у 1819 г., а ў другой палове XIX стагоддзі іх прыкладу паследавалі шматлікія іншыя дзяржавы.

Першапачаткова масавая школа давала толькі базавую пачатковую адукацыю, на той момант для задавальнення вытворча-эканамічных патрэб гэтага было дастаткова. Першай краінай, у якой была ўведзена абавязковая дзяржаўная бясплатная адукацыя, была Германія - 1794 год. У ЗША бясплатная адукацыя была замацавана заканадаўствам у сярэдзіне 1850-х гадоў. У Англіі закон аб абавязковай бясплатнай адукацыі быў прыняты ў 1870 годзе, у Францыі - у 1880-м. [3]

Паступова дзяржаўны характар навучання ў школе прывёў да рэгламентацыі ўсіх яе бакоў: увядзенне адзінага зместу навучання праз афармленне адзіных навучальных праграм і планаў; станаўленне адзінай сістэмы адзнак і іспытаў; стварэнне сродкаў кантролю за працай школы (дзяржаўныя міністэрствы і інспекцыі, пасведчанні аб заканчэнні школы - атэстаты, класныя журналы і дзённікі); настаўнік ператвараецца ў дзяржаўнага служачага, ствараецца сістэма спецыяльнай падрыхтоўкі настаўнікаў. Станаўленне масавай школы вызначыла новы этап у развіцці педагогікі. Фарміруецца педагогіка масавай школы, для стварэння даступнай масавай адукацыі вядзецца пошук найбольш простых і

даступных шляхоў навучання. Адбываецца вылучэнне дыдактыкі ў самастойную сферу даследаванняў.

З другой паловы XX стагоддзя забеспячэнне абавязковай адукацыі, як адно з патрабаванняў да сучасных цывілізаваных дзяржаў па забеспячэнні імі правоў чалавека, замацавана ў міжнародным праве, у прыватнасці, у дакументах ААН. На міжнародным узроўні прыняты абавязковасці адукацыі (у дачыненні да пачатковай) замацаваны ў рэзалюцыі 217-А (III) "Міжнародны пакт аб правах чалавека" (дакумент больш вядомы пад назвай "Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека"), прынятай 10 снежня 1948 3-я сесіяй Генеральнай Асамблеі ААН. У 26-м артыкуле «Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека», у прыватнасці, гаворыцца: «Кожны чалавек мае права на адукацыю. Адукацыя павінна быць бясплатнай па меншай меры ў тым, што тычыцца пачатковай і агульнай адукацыі. Пачатковая адукацыя павінна быць абавязковай» [4].

Непараўнальна большы размах і непараўнальна больш высокі ўзровень сістэма адукацыі набывае ў другой палове XX стагоддзя, калі пад уздзеяннем патрабаванняў навукова-тэхнічнай рэвалюцыі рэзка узрасло запатрабаванне ў кваліфікаваных кадрах. У гэты перыяд сур'ёзна змяняецца лад жыцця людзей, не толькі пачатковая і няпоўная сярэдняя адукацыя становіцца ў многіх краінах масавай і абавязковай, але і поўная сярэдняя адукацыя, пашыраецца сістэма сярэдняй спецыяльнай і вышэйшай адукацыі.

І сапраўды, грамадства мае адзіную магчымасць стаць сучасным індустрыяльным грамадствам толькі валодаючы прамысловай вытворчасцю, а значыць, уніфікаванай школьнай сістэмай. Ступень такой уніфікацыі можа быць рознай, рознымі могуць быць і спосабы яе дасягнення, але толькі давяраючы дзяржаве - пры дапамозе школы - манаполію на легітымную культуру.

Пасля прыняцця 29 дзяржавамі падрыхтаванай урадамі Вялікабрытаніі, Германіі, Італіі і Францыі ў 1999 г. Балонскай Дэкларацыі Еўропа ўступіла ў эпоху ўсеагульных і глыбокіх пераўтварэнняў нацыянальных сістэм адукацыі.

У апошнія гады вядучыя краіны свету прыступілі да ажыццяўлення пераўтварэнняў сваіх сістэм адукацыі, якія часам выліваюцца ў глыбокія і шматпланавыя рэформы. Разам з тым вопыт паказвае, што значна лягчэй распрацоўваць рэформы, чым іх ажыццяўляць. Практычна ў любой краіне іх рэалізацыя ўскладняецца двума фактарамі: недахопам рэсурсаў і адсутнасцю механізмаў, здольных запусціць рэформы ў дзеянне. Дадатковыя фінансавыя магчымасці і адэкватныя механізмы рэалізацыі рэформаў з'яўляюцца толькі ў выніку маштабных сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў, без якіх сур'ёзныя змены ў адукацыі застаюцца добрымі намерамі.

У цэлым жа адзначым, што еўрапейская адукацыя становіцца больш прагматычнай і ўсё больш арыентуецца на рынак працы [1]. І ад сябе дадамо: адукацыя ў развітых капіталістычных краінах усё больш становіцца таварам, за які трэба плаціць самім грамадзянам.

Заклучэнне. Сістэма адукацыі сучасных індустрыяльных краін - гэта вельмі шырокія і высокаразвітыя дыферэнцыраваныя шматузроўневыя сацыяльныя сістэмы (падсістэмы грамадства), якія бесперапынна ўдасканальваюцца. Пры гэтым прынцып абавязковага навучання, пры ўсіх трансфармацыях гэтых сістэм, разглядаецца як асноўны прынцып арганізацыі адукацыі.

Літаратура. 1. *Зарубежный опыт реформ в образовании (аналитический обзор) // Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Проблемы высшего образования. - 2001. - № 1. - С. 116-129.* 2. *Кола, Д. Политическая социология / Доминик Кола. - М. : Инфра-М, 2001. - 406 с.* 3. *Обязательное обучение // Российская педагогическая энциклопедия / гл. ред. В. В. Давыдов. В 2 томах. Том 2. - М. : Большая Российская энциклопедия, 1999. - 672 с.* 4. *Симановский, С. И. Деятельность ООН в сфере образования по правам человека // Веснік БДУ. Сер. 3. Гісторыя. Эканоміка. Права. — 2016. — № 3. - С. 115 - 120.*

УДК 378.1:004:477

¹ДОБРОДУМ О. В., доктор филос. наук, профессор;

²МАРТЫНЮК Э. И., канд. филос. наук, доцент;

²НИКИТЧЕНКО Е. Э. канд. филос. наук, доцент

¹Национальный университет биоресурсов и природопользования (Киев, Украина),

²Одесский национальный политехнический университет (Одесса, Украина)

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРНЕТА В ПРЕПОДАВАНИИ ГУМАНИТАРНЫХ НАУК В УКРАИНЕ

Резюме. Целью статьи является описание возможностей и исследование функционального назначения мультимедийных технологий и их применения в высшем образовании Украины в преподавании гуманитарных наук.

Ключевые слова: Интернет, гуманитарные науки, мультимедийные технологии, высшее образование, Украина.

Введение. В 60-е гг. XX века в педагогической науке ведущих стран мира сформировалось специфическое направление – медиаобразование, призванное помочь школьникам и студентам лучше адаптироваться в мире медиакультуры, освоить язык СМИ, научиться анализировать медиа-